

Mid-term rapportage over Talentontwikkeling

Gereedschappen voor talentontwikkeling

Designers' tools at In No Particular Order - foto Ben Nienhuis

inhoud

7 voorwoord

8 Programma talentontwikkeling

- 8 Opzet
- 8 Werkwijze beurs
- 9 Werkwijze programma
- 9 Voortgang

10 Subsidiereregeling Talentontwikkeling

- 10 Talentontwikkeling in 2013
- 10 Het eerste jaar – de selectie
- 10 Professionaliseren en inspireren
- 11 Jong talent presenteren
- 12 Talentontwikkeling in 2014

13 Talentontwikkeling in een internationale context

- 13 Beoordeling
- 13 Selectie 2014
- 14 “Een beurs geeft je vrije ruimte”
- 14 Spin-off

15 Flankerend programma met betrekking tot Talentontwikkeling

- 15 Onderwerpen
- 15 Bijeenkomsten

Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie is vanaf 1 januari 2013 operationeel. Halverwege de beleidsperiode 2013-2016 is een aantal documenten opgesteld om terug te blikken en vooruit te kijken op nieuwe of aangescherpte werkwijzen en instrumenten binnen het gehele fonds. Een van de grootste aanpassingen is doorgevoerd op het gebied van talentontwikkeling.

Het Fonds BKVB had tot 2013 het instrument van startstipendium om recent afgestudeerde ontwerpers en kunstenaars individueel te ondersteunen. Bij de opzet van het nieuwe fonds is die werkwijze geëvalueerd met een brede groep stakeholders. De lichte toets vooraf en de geboden vrije ruimte werd gewaardeerd. Het effect van individuele ondersteuning werd bekritiseerd: het kwam vooral ten goede aan het individu, maar dat werd nauwelijks zichtbaar voor het onderwijs, het vakpubliek of een breder publiek.

Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie heeft in 2013 de Deelregeling Talentontwikkeling geïntroduceerd: één subsidieronde per jaar waar alle recent afgestudeerden binnen de creatieve disciplines architectuur, vormgeving en e-cultuur kunnen indienen. Een interdisciplinaire commissie selecteert veelbelovende talenten in twee rondes. Allereerst een lichte toets op basis van een portfolio en later, aanvullend, een ontwikkelplan. Zij krijgen een beurs om zich een jaar te ontwikkelen. Gedurende deze periode voeren ze hun eigen programma uit en nemen deel aan een gezamenlijk programma waarin aandacht is voor professionele en artistieke ontwikkeling. In plaats van een lichte toets achteraf, presenteren zij zich na dat jaar gezamenlijk op een belangrijk podium: de Dutch Design Week. Aanvullend op de subsidieregeling heeft het fonds een ondersteunend programma ontwikkeld waarin er aandacht is voor zowel professionalisering van de praktijk als de artistieke vrije ruimte.

Het Stimuleringsfonds ziet talentontwikkeling als een van de kerntaken van een stimulerend cultuurfonds. Door de deelregeling voor talentontwikkeling aan te vullen met een inhoudelijk programma heeft het fonds meerwaarde weten creëren voor een groep talentvolle makers en ontwerpers.

In de nabije toekomst werkt het fonds aan het versterken en verbinden van de verschillende onderdelen van het programma.

Aandachtspunten hierbij zijn:

- het bereiken van bepaalde doelgroepen die hun weg naar het fonds nog niet goed weten te vinden, zoals de jonge game makers;
- aandacht voor excellent opdrachtgeverschap bij werkplaatsen in instellingen die ruimte voor experiment bieden aan jonge makers, zoals het Textielmuseum, Cor Unum Ceramics, het EKWC, V2_, etc.

Programma Talentontwikkeling

Inmiddels heeft de oorspronkelijke Deelregeling Talentontwikkeling zich geëvolueerd tot een programma Talentontwikkeling:

- door middel van een regeling worden talentvolle ontwerpers en makers geselecteerd;
- door middel van een programma wordt hun ontwikkeling gestimuleerd, vindt er kennisuitwisseling onderling en met het veld plaats;
- en leidt de gezamenlijke presentatie tot het bevorderen van publieke (internationale) belangstelling.

Talentontwikkeling - als beleidsdoelstelling - is bovengeschied. Met deze opzet voldoet het eveneens aan de andere doelstellingen die het fonds hanteert: innovatie, kennisuitwisseling, interdisciplinariteit, ondernemerschap, publieksbereik en internationalisering.

De opzet van de activiteiten is met name vraaggestuurd: ontwerpers en makers vragen om ontwikkeling op het gebied van hun artistieke kwaliteit, maar ook communicatiestrategie, het verbinden met partners, zoals ontwerpers, kennisinstellingen en producenten, en het professionaliseren van hun ontwerppraktijk. Inmiddels zijn specifieke modules ontwikkeld voor subgroepen, zoals een ontwikkeltraject voor strategische deelname aan vormgevingsbeurzen en een pitchlab voor game developers.

Opzet

Het subsidieprogramma ondersteunt jonge makers met bewezen talent uit de disciplines architectuur, vormgeving en e-cultuur met een werkbeurs, een op maat gemaakt programma en een publieke presentatie.

Publieke presentatie tijdens DDW 2014 - foto Ben Nienhuis

Het programma is gericht op ontwerpers, makers, curatoren en beschouwers die niet langer dan vier jaar geleden hun studie hebben afgerond.

Binnen de subsidieregeling Talentontwikkeling is sinds 2013 budget voor 30 subsidies. In 2014 zijn er extra gelden vanuit het Ministerie van OCW vrijgekomen waarmee het Stimuleringsfonds extra ruimte heeft gecreëerd binnen deze subsidie regeling. Vanaf 2015 is er dan ook budget voor 40 beurzen.

In 2014 is het programma uitgebreid met een subsidieregeling voor talentontwikkeling in een internationale context. Door een extra bijdrage van het ministerie zijn er jaarlijks 4 subsidies beschikbaar voor een samenwerking tussen een maker en een internationale (presentatie) instelling of organisatie.

Werkwijze beurs

In 2013 en 2014 was er elk jaar budget voor 30 beurzen van € 25.000. De beurs wordt verstrekt aan één individu of een studio (een of meerdere makers verenigd). Het bedrag is verdeeld in drie delen. Het grootste deel, € 15.000, is vrij te besteden en geeft makers de ruimte om eigen onderzoek te doen en nieuw werk te maken. Daarnaast is er een deel voor presentatie doeleinden en een deel voor kennisontwikkeling, elk € 5.000. Het deel voor kennisontwikkeling is bedoeld om kennis in te kopen op het gebied van de eigen discipline, maar ook op het gebied van cultureel ondernemerschap en praktijkontwikkeling. Dit kan in de vorm van het inhuren van een coach, het bezoeken van conferenties, het volgen van een cursus, zolang het maar het betrekken van kennis betreft bij de eigen professionele ontwikkeling.

Bijeenkomst selectie 2013 - foto Stimuleringsfonds

In het begin van een kalenderjaar zet het fonds een oproep uit waarin jonge ontwerpers en makers uitgenodigd worden zich aan te melden voor de beurs. Een interdisciplinaire selectiecommissie bestaande uit architecten, ontwerpers, docenten en curatoren selecteert in twee fasen de meest veelbelovende jonge makers. Voor fase 1 dienen de aanvragers hun portfolio in met een begeleidende motivatiebrief. Op basis van de artistieke kwaliteit en de motivatie stelt de commissie een longlist samen. Aan deze kandidaten wordt gevraagd een ontwikkelplan voor de periode van 1 jaar op te stellen waarin ze inzichtelijk maken hoe ze hun eigen ontwikkeling voor zich zien. Het ontwikkelplan moet ingaan op de inrichting van de vrije ruimte, maar ook op de onderdelen kennisontwikkeling en presentatie. Op basis van de ontwikkelplannen kiest de commissie de definitieve selectie. Hierbij wordt gestreefd naar een evenwichtige verdeling tussen de verschillende disciplines, maar de artistieke kwaliteit, een onderzoekende houding en het inzicht in de eigen ontwikkeling is hierbij leidend.

Werkwijze programma

Makers die een beurs ontvangen krijgen naast een geldbedrag tevens een voor de groep op maat gemaakt programma aangeboden. Dit programma in de vorm van een aantal bijeenkomsten is erop gericht om kennis aan te bieden waar alle ontwerpers in de selectie baat bij hebben. Het programma wordt samengesteld door het fonds op basis van de ontwikkelprogramma's en een inventarisatie ronde onder de selectie tijdens een eerste afspraak. Met dit programma wil het fonds de geselecteerden laten proeven aan zaken waar elke starter tijdens het opzetten van zijn of haar praktijk tegen aan loopt. Naast informatie over belastingen, het maken van een offerte en het bepalen van een uurtarief gaan deze bijeenkomsten ook over het duidelijk overbrengen van je boodschap en kunnen. Zaken als communicatie, financiën, branding en presentatie komen dus ook aan bod.

Voortgang

In het eerste jaar waren er 100 inzendingen, waaruit de commissie een selectie van 21 veelbelovende architecten, productontwerpers, modeontwerpers en een gamemaker selecteerden. Dit betekende dat 9 van de beschikbare beurzen niet werden toegekend. De selectiecommissie kon dit onderbouwen door kwaliteit voor kwantiteit te verkiezen. In 2014 was de kwaliteit onder de 260 (!) aanmeldingen echter zo hoog dat de commissie 38 jonge makers kon selecteren op basis van dezelfde kwalitatieve criteria. In 2015 hebben 201 aanvragers zich aangemeld. Op het moment van schrijven heeft er nog geen selectie plaatsgevonden.

De commissie tracht elk jaar te streven naar een selectie die de gehele breedte van de disciplines architectuur, vormgeving en e-cultuur representeert. In 2013 en 2014 zijn op deze manier heel verschillende jonge makers geselecteerd, van talentvolle en succesvolle makers zoals Pauline van Dongen tot nog onbekende maar veelbelovende ontwerpers zoals Deniz Terli.

Thrill seeker, door Deniz Terli

Subsidieregeling Talentontwikkeling

Talentontwikkeling in 2013

In 2013 ondersteunde het Stimuleringsfonds voor het eerst 21 uitzonderlijke talenten in de creatieve industrie, verdeeld over de disciplines architectuur, interieurarchitectuur, textielontwerp, sieradenontwerp, social design, productvormgeving, modevormgeving, schoenenontwerp en interactief media design.

De adviescommissie was onder de indruk van het talent dat zich deze eerste ronde aangediende. De kwaliteit van het werk dat de aanvragers lieten zien was bijzonder, vernieuwend en veelbelovend. De commissie schreef in haar jury rapport onder andere:

“...dat deze generatie van jonge makers zich vaak richt op het organiseren van nieuwe, soms tijdelijke, platforms om hun eigen werk en dat van aanverwanten te tonen. De commissie waardeert het initiatief van jonge makers om zich ook op dit vlak te onderscheiden van de voorgaande generaties.

De ingediende ontwikkelplannen zijn over het algemeen ambitieus en laten een onderzoekende, eigenzinnige houding zien. [...] De visie en verbeeldingskracht die uit de plannen spreekt zijn volgens de commissie overtuigend. De gehonoreerde plannen bevatten interessante onderzoeksvragen en zijn dynamisch, authentiek en concreet haalbaar.

De commissie meent dat de beurs een unieke kans biedt tot persoonlijke en professionele ontwikkeling. Ze heeft dan ook louter die kandidaten geselecteerd die motiveren waarom en hoe deze ontwikkeling ingezet kan worden. [...] Uit de opgestelde plannen spreekt, naar mening van de commissie, een ambitieuze houding die soms niet haalbaar lijkt. De commissie verwacht dat de jonge ontwerpers dit adresseren in hun ontwikkeling. Zowel professioneel als cultureel is dit van groot belang.

De commissie ziet bij een enkele jonge maker dat zelfkritiek en reflectie een belangrijke rol speelt in het ontwikkeltraject. Ze meent dat dit bij elke ontwerper een onderdeel zou moeten zijn van het ontwerp- en maakproces. [...]

Middelen voor ondersteuning van cultuur en onderwijs zijn beperkt, evenals mogelijkheden voor doorontwikkeling in de praktijk. Dit treft met name deze generatie. De commissie moedigt daarom alle jonge makers aan om kansen te verkennen, te onderzoeken en aan te grijpen.”

De selectiecommissie heeft in de opeenvolgende jaren geconstateerd dat veel jonge makers de grenzen tussen de verschillende disciplines zonder enig probleem overgaan en zich tevens manifesteren in cross-overs buiten de creatieve industrie.

Het eerste jaar – de selectie

De selectie bestond uit 6 architectonische ontwerpers, 4 grafische ontwerpers, 7 textiel- en productvormgevers, 1 interactieontwerper en 3 schoen- of modeontwerpers:

Adriaan Aarnoudse (architectuur), Arna Mackic (architectuur), Foteini Setaki (architectuur), Jorge Bakker (architectuur), Pieter Stoutjesdijk (architectuur), Rick van der Linden (interieurarchitectuur), Aliki van der Kruijs (textielontwerp), Boris de Beijer (sieradenontwerp), Irma Földényi (productvormgever), Jinhyun Jeon (productvormgeving), Jólán van der Wiel (productvormgeving), Maaïke Franssen (vormgeving), Danny Cremers (modevormgeving), Deniz Terli (schoenenontwerp), Linda Valkeman (textielontwerp), Pauline van Dongen (modevormgeving), Elisabeth Klement (grafisch ontwerp), Pinar Demirdag (grafisch ontwerp), Viola Renate de Koeijer (grafisch ontwerp), Rogier Delfos (grafisch ontwerp), Beer van Geer (interactief media ontwerp).

Professionaliseren en inspireren

Zoals eerder vermeld krijgen de geselecteerde jonge ontwerpers en makers krijgen naast de beurs een serie bijeenkomsten aangeboden

die gericht is op kennisverdieping en kennisdeling op het gebied van cultureel ondernemerschap. Het programma is erop gericht om kennis aan te bieden waar alle ontwerpers in de selectie baat bij hebben. Tijdens een eerste afspraak met de selectie van 2013 bleek dat er een grote behoefte was aan praktische kennis over het opzetten van een ontwerppraktijk. Het programma van 2013 bestond uit 5 bijeenkomsten. Met dit programma wil het fonds de

Selectie 2013 en curator Agata Jaworska tijdens opening In No Particular Order - foto Ben Nienhuis

geselecteerden laten proeven aan zaken waar elke starter tijdens het opzetten van zijn of haar praktijk tegen aan loopt. Naast informatie over belastingen, het maken van een offerte en het bepalen van een uurtarief gaan deze bijeenkomsten ook over het duidelijk overbrengen van je boodschap en kunnen. Zaken als communicatie, financiën, branding en presentatie komen eveneens aan bod.

Individuele gesprekken

Met alle geselecteerde deelnemers zijn met de secretaris individuele gesprekken gevoerd over de ontwikkelplannen. De ontwerpers hebben elk hun jaarplan toegelicht en daarnaast inhoudelijke input gegeven voor de bijeenkomsten gericht op de professionalisering van hun werkpraktijk.

Kennismaking

Bij de boekwinkel San Seriffie in Amsterdam waarvan een van de geselecteerde ontwerpers initiatiefnemer is, vond de eerste gezamenlijke kennismakingsbijeenkomst plaats. Architect en onderzoeker Afaina de Jong gaf hier een presentatie over haar praktijk en hoe zij een soortgelijke beurs in het begin van haar carrière heeft ingezet.

Professionaliseren/presentaties/meet&greet commissieleden

Ellen Schindler, directeur KOSSMANN.DEDONG gaf een lezing over cultureel ondernemerschap, projectmanagement en het opstellen van begrotingen en contracten. Hierin maakte de jonge makers in vogelvlucht kennis met de zakelijke kant van het starten van een ontwerppraktijk.

Tevens was er een gesprek met de deelnemers en een aantal commissieleden, de secretaris en het hoofd subsidie over nieuwe vormen van cultureel ondernemerschap en over de inhoudelijke voortgang van hun projecten. De aanwezige jonge makers en ontwerpers hadden daarom speciale prototypes en nieuwe schetsen meegenomen om deze gezamenlijk te bespreken.

Financiering/presentatie/communicatie

Deze bijeenkomst was gericht op financiën en communicatie. Maud Sauer richtte zich op vragen rondom belasting (inkomstenbelasting, loonbelasting en omzetbelasting) en diverse vormen van ondernemingen. Daarnaast gaf Roy Cremers een presentatie over Crowdfunding, een nieuwe financieringsvorm voor

jonge ondernemers. In deze presentatie vertelde Roy Cremers van voordekunst over de verschillende manieren om crowdfunding toe te passen in je beroepspraktijk. Tevens was Saskia van Stein aanwezig, curator en artistiek directeur bij Bureau Europa (Maastricht). Zij ging in op het belang van het hebben van een goed besef van je podia, je netwerk, je positie, de relevantie van geïnformeerd zijn, het potentieel van representatie, het tonen van je eigen werk.

Minke Havelaar richtte zich tot slot op online communicatie. Zij behandelde onder meer de volgende onderwerpen:

- Schrijven voor het web: hoe maak je nieuwsbrieven en persberichten die gelezen worden
- Search Engine Optimisation: hoe krijg je meer Google-liefde voor je website
- Social media: de beste platforms voor creatieven en hoe ze te gebruiken.

Masterclass schrijven

Deze workshop van Moosje Goosen richtte zich op het schrijven over het eigen werk, een kritische distantie tot je werk en het toe-eigenen van een eigen schrijfstijl. Schrijfster en recensent Moosje Goosen behandelde diverse recensies en teksten over kunstenaars en ontwerpers. Hierbij analyseerde zij diverse soorten teksten en vestigde zij ook aandacht op teksten die zijn betekenis verloren hebben.

Jong talent presenteren

Tijdens de Dutch Design Week (18 t/m 26 oktober 2014) werden de nieuwste projecten van de lichting talentontwikkeling 2013-2014 in de Schellensfabriek in Eindhoven gepresenteerd.

Tentoonstelling In No Particular Order

Tentoonstelling In No Particular Order

De opzet van de presentatie was om niet alleen het laatste werk van de lichting 2013/2014 te laten zien, maar om juist ook de verschillende aspecten die bij talentontwikkeling een rol spelen. De door het fonds aangetrokken curator Agata Jaworska heeft geprobeerd de mythe rondom het idee van talent te deconstrueren. Ze bezocht de ateliers van de ontwerpers, bracht in kaart hoe ze te werk gaan, onderzocht de rol van technieken en vaardigheden en vroeg ouders een brief te schrijven. Naast de zaal waar het werk te zien is, is een bibliotheek aangelegd van boeken en teksten die de talenten lezen, een inventarisatie van gereedschap, instrumentaria en materialen. De rationele post-cut mentality is duidelijk voelbaar in deze expositie: het begrip 'talent' wordt grondig ontleed. Bij de tentoonstelling is een publicatie verschenen met daarin de verschillende elementen en het eindwerk van de ontwerpers.

Eind 2014 zijn alle makers gevraagd een verslag in te dienen na afloop van hun werkperiode. Rick van der Linden noemt de beurs een jaar van verbeelding: “Mijn beurs eindigde met een tentoonstelling op de Dutch Design Week. Het is bijzonder dat ruim 8.000 bezoekers op die manier met mijn werk in aanraking kwamen. Ik ben enorm dankbaar voor het vertrouwen dat het Stimuleringsfonds me het afgelopen jaar heeft gegeven.”

Ontwerper Jinhyun Jeon vond het een eer om tot de eerste lichting talenten te behoren. “Mijn afstudeerproject Sensory Stimuli is een onderzoek naar neurologie en design, gevoel en intuïtie en sociale gedragspatronen. Het is tegelijk een verkenning van

Smaak experiment door Jinyhun Jeon tijdens de opening

innovatieve technieken en materiaalonderzoek. Door de steun van het Stimuleringsfonds heb ik dit project verder kunnen ontwikkelen richting een nieuwe serie sensorische projecten. De werkbeurs bood mij de kans om samenwerkingsverbanden op te zetten in binnen- en buitenland met diverse gespecialiseerde organisaties en instellingen.”

Talentontwikkeling in 2014

In 2014/2015 ondersteunt het Stimuleringsfonds 38 uitzonderlijke makers en ontwerpers verdeeld over de disciplines architectuur, interieurarchitectuur, textielontwerp, sieradenontwerp, social design, productvormgeving, modevormgeving, grafisch ontwerp en e-cultuur.

De geselecteerde jonge makers en ontwerpers in 2014 zijn:

Alicia Ongay-Perez (social design)
Amber Veel (textiel)
Anne Dassing (architectuur)
Anton Lamberg (vormgeving)
Arnout Meijer (licht vormgeving)
Barbara Langendijk (mode)
Bennie Meek (architectuur)
Bora Hong (product vormgeving)
fredfarrowbrittavelontan (mode)
Christa van der Meer (mode)
Donna Verheijden (grafisch)
Femke Herregraven (e-cultuur)
Gijs de Heij (grafisch)
Henriette Waal (social design)
Henrik van Leeuwen (e-cultuur)
Hozan Zangana (product vormgeving)
Jelle Mastenbroek (product vormgeving)
Jesse Howard (social design)
Jon Stam (e-cultuur)
Jonas Lund (e-cultuur)
Joris Strijbos (e-cultuur)
Maison the Faux (mode)
Jurjen Versteeg (visuele communicatie)
Marjan van Aubel (product vormgeving)
Mark Sturkenboom (product vormgeving)
Matthijs Munnik (e-cultuur)
Maison the Faux
Maurizio Montalti (product vormgeving)
Nicky Assmann (e-cultuur)
Noon Passama Sanpatchayapong (mode, sieraden en accessoires)
Ricky Rijkenberg (architectuur)
Ricky van Broekhoven (architectuur)
Rogier Arents (grafische vormgeving)
Sander Wassink (product vormgeving)
Sjoerd ter Borg (architectuur)
Studio Vailly (product vormgeving)
Tuomas Markunpoika (product vormgeving)
Viktor Hachmang (illustratie)
Yuri Veerman (grafische vormgeving)

Maison the Faux

Koppie Koppie - door Yuri Veerman

Talentontwikkeling in een internationale context

Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie voert in de jaren 2014-2016 in opdracht van het Ministerie van OCW het programma Talentontwikkeling in Internationale Context uit. Dit programma is gericht op de verdieping van de artistieke en professionele ontwikkeling van ontwerpers en makers die behoren tot de top van de creatieve industrie (e-cultuur, vormgeving, architectuur). Jaarlijks schrijft het Stimuleringsfonds deze Open Oproep uit.

Ontwerpers, vormgevers, makers, critici en/of curatoren die tot de internationale top behoren kunnen binnen dit programma een aanvraag indienen voor een bijdrage van maximaal € 25.000. Voorwaarde voor ondersteuning is de samenwerking met een internationale instelling, organisatie of bedrijf met een uitstekende reputatie. In het kader van deze Open Oproep moet de maker of ontwerper van Nederlandse afkomst zijn en/of een praktijk hebben die in Nederland is geregistreerd.

Beoordeling

Bij de beoordeling van de aanvraag is het van belang in hoeverre de ontwerpers, vormgevers, makers, critici en/of curatoren uit de creatieve industrie (e-cultuur, vormgeving, architectuur) tot de internationale top behoren en een onderscheidende positie innemen. Ook de betrokken buitenlandse instelling, organisatie of bedrijf moet een uitstekende reputatie hebben. Daarnaast wordt er gekeken in hoeverre het voorgestelde plan bijdraagt aan de verdere artistieke en professionele ontwikkeling van de maker en of het voorstel consistent is in doel, opzet, betrokken deskundigheid, publieksbereik en de mate en wijze van cofinanciering. De beoordeling heeft de vorm van een tender: binnen het beschikbare budget wordt er een aantal voorstellen verkozen boven de andere.

Selectie 2014

De werving in 2014 vond plaats met een Open Oproep. De voorstellen zijn voorgelegd aan een selectiecommissie bestaande uit grafisch vormgever Nikki Gonnissen (medeoprichter Thonik), architect Anne Holtrop (studio Holtrop) en digitale media-ontwerper Janine Huizenga, onder voorzitterschap van Margriet Schavemaker, curator en hoofd onderzoek & publicaties bij het Stedelijk Museum te Amsterdam. Geselecteerd voor een bijdrage van € 25.000,- zijn: Claudy Jongstra, Jorn Konijn, Ruben Pater en Gionata Gatto.

Gionata Gatto & LINV - Florence, Italië

Lichtontwerper Gionata Gatto (Italië, 1982) doet een ontwerpend onderzoek naar het gebruik van planten als sensor. Hiervoor werkt Gatto samen met het Laboratorio Internazionale di Neurobiologia Vegetale (LINV), een laboratorium dat onderzoek doet naar de elektrische signalen die planten voortbrengen als reactie op veranderingen in hun omgeving. Het project bevaagt de inzet van planten op het gebied van

Geomerce tijdens Salone del Mobile 2015 - foto: Gionata Gatto

mijnbouw en landbouw te bevragen. Dit gebeurt door in real time te meten welke hoeveelheid metalen er in een plant worden opgenomen en dit te koppelen aan de waarde van deze metalen op de internationale goederenbeurs.

Claudy Jongstra & Hammer Museum - Los Angeles, USA

Claudy Jongstra (Nederland, 1963) maakt een permanent werk, een wandtapijt, voor het Hammer Museum in Los Angeles. De ontwerper wil met haar werk de notie van zachtheid en de verwondering over de natuur terugbrengen in de stad Los Angeles.

Jorn Konijn & Centro Brasil Design - Florianopolis, Brazilië

Jorn Konijn (Nederland, 1977) is co-curator van de designbiënnale in Brazilië in 2015. Met deze subsidie wil Konijn een onderzoek doen waarvan hij de resultaten presenteert in de tentoonstelling Home Sweet Home (werktitel), waarin de ontmoeting tussen design en het

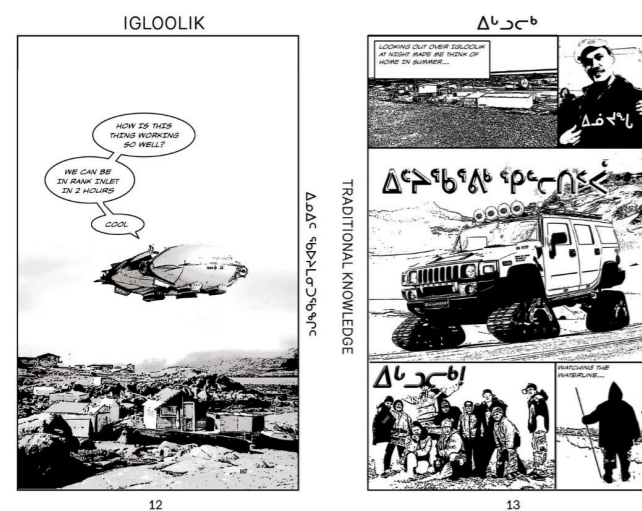
alledaagse leven centraal staat. De tentoonstelling laat zien hoe de huiskamer door nieuwe technologie van functie verandert en meer hybride is geworden in gebruik.

Ruben Pater: Verhalen voor de overlevering

Wat weet de buitenwereld eigenlijk van het échte leven van de Inuit in het Noordpoolgebied? Hoe zien hun dagen eruit, wat is er over van hun tradities, wat zijn hun wensen en dromen? Ontwerper Ruben Pater werkt samen met het lokale mediabedrijf Isuma TV aan een storytelling applicatie waarmee jonge Inuit hun eigen verhaal kunnen vertellen aan de hand van zelfgemaakte beelden. "Verhalen vertellen is een belangrijke schakel in het behoud van een cultuur," zegt Pater. Deze zomer beginnen de workshops in de verschillende Inuit-dorpen waarin kinderen leren omgaan met de app. Pater wil met de beelden een graphic novel maken waarin eeuwenoude tradities worden afgezet tegen de werkelijkheid van alledag en de dromen van een nieuwe generatie. Het boek is niet alleen bedoeld voor de Inuit zelf, maar maakt ook de buitenwereld deelgenoot van hun wereld. "In Time Machine worden volksmythes en kennis in een nieuwe vorm doorgegeven. Het project richt zich nu op de Inuit, maar kan ook heel goed in een andere culturele context worden ingezet."

'Een beurs geeft je vrije ruimte'

Curator Jorn Konijn ontving een bijdrage voor verdere artistieke en professionele ontwikkeling in het kader van talentontwikkeling in een internationale context. 'Het Stimuleringsfonds gaf mij afgelopen jaar de kans om onderzoek te doen en uit te diepen waar normaal gesproken geen tijd of middelen voor zijn', aldus Jorn Konijn. 'Tijd om te sparren met ervaren professionals. Tijd om je vragen, doelen en mogelijke antwoorden scherp te stellen', vertelt Konijn over het afgelopen jaar. 'Hoe vaak krijg je de kans om echt goede research te plegen voor het samenstellen van een internationale tentoonstelling? Niet vaak.' Voorwaarde bij deze beurs is een samenwerking met een internationale instelling, organisatie of bedrijf. In het geval van Konijn was dat het curatorschap van de Nederlandse bijdrage aan de Design Biennale van Brazilië in de vorm van de tentoonstelling O Palácio do Povo (Het Paleis van het Volk) met jonge en sociaal geëngageerde Nederlandse designers.

In de context van deze biënnale doet Konijn onderzoek naar drie elementen van het curatorschap: het narratief van de tentoonstelling, de samenwerking vs. promotie, en het verbreiden van het tentoonstellingsconcept. 'Het narratief van de tentoonstelling is normaalgesproken een onderschoven element in tentoonstellingen, aangezien de inhoud van het werk en de gepresenteerde vorm veelal dominant zijn. Behalve bij experience-musea, wordt er in musea en op evenementen nauwelijks aandacht besteed aan de manier waarop het verhaal wordt verteld.', aldus Konijn. Voor de Design Biennale van Brazilië ontwikkelde de curator een tentoonstelling waarin het narratief uit verschillende kamers bestaat. 'Ik heb geprobeerd via de kamers een spanningsopbouw te construeren die uitmondt in een climax in de laatste kamer. De tentoonstellingsruimte kent twee hoofdingangen en dat maakt het tot een extra uitdaging. We zullen zien of het gaat werken, op 15 mei gaat de tentoonstelling open.'

'Biënnale als een manier om het beste van een land te presenteren is achterhaald'

Konijn onderzoekt in het kader van deze beurs ook de samenwerking versus promotie van een biënnale. 'Traditioneel gezien is een biënnale een manier om het beste van een land te presenteren aan de rest van de wereld. Dat idee is achterhaald en daarom zoek ik naar een dialoog tussen ontwerpers, in dit geval tussen Nederland en Brazilië, zonder afbreuk te doen aan het promotionele idee van een biënnale.' De curator organiseert hiervoor een workshop met jonge Nederlandse en Braziliaanse ontwerpers die gezamenlijk een werk voor de tentoonstelling ontwikkelen.

Verbreiden van het tentoonstellingsconcept

Daarnaast poogt Konijn om het traditionele idee van een opstelling op te rekken en te verbreiden en activeren. 'Dat heb ik gedaan door kunstenaar/ autonome ontwerper Pieke Bergmans en grafisch vormgever Nikki Gonnissen uit te nodigen voor een speciaal on-site werk. Na een uitgebreid researchtraject gaan zij een project uitvoeren dat draait om protest. Het werk wordt gemaakt en opgevoerd op het plein voor het museum waar de tentoonstelling plaatsvindt. Op dit plein vond de eerste publieke demonstratie tegen de militaire dictatuur van Brazilië plaats. Deze historische gebeurtenis vormt het uitgangspunt om recente voorbeelden van protest (Parijs, Hongkong, Sao Paulo) onder de aandacht te brengen.'

Spin-off

Een neveneffect van deze beurs is dat Konijn in contact is gekomen met Claudy Jongstra, ontwerper en eveneens een van de geselecteerden van de talentsubsidie. 'Zij heeft voor de tentoonstelling in Brazilië een speciaal werk gemaakt en heeft mij gevraagd om curator te worden voor haar grote overzichtstentoonstelling in het Fries Museum, april 2016.' Zo leidt een programma gericht op een internationale context ook tot een samenwerking die in Nederland zijn weerslag heeft.

Het ondersteunen van Jorn Konijn in zijn curatorschap heeft ertoe geleid dat er werk van meer dan 25 Nederlandse ontwerpers in Brazilië te zien zal zijn. Voor de transportkosten van al dit werk heeft de organisatie van de biënnale een succesvol beroep gedaan op de deelregeling Internationalisering van het fonds. Hieruit blijkt dat meerdere ondersteuningsmogelijkheden elkaar kunnen versterken bij het presenteren van Nederlands design in het buitenland.

Flankerend programma met betrekking tot Talentontwikkeling

Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en OBJECT Rotterdam hebben gezamenlijk een pilot opgezet over nieuwe vormen van cultureel ondernemerschap. De cursus was gericht op kleine studio's en starters in de creatieve sector, die zich met (vrije) vormgeving bezig houden. In drie sessies bood de cursus zowel inzicht en informatie als praktische handreikingen. Aan bod kwamen essentiële onderwerpen zoals organisatie, communicatie, presentatie en strategie. Het doel van de cursus was onder meer om deelnemers voor te bereiden op een overtuigende presentatie tijdens de DDW in Eindhoven, de Salone Milaan, of een andersoortige beurs of presentatie.

Onderwerpen

Tijdens de pilot zijn drie onderwerpen behandeld die relevant zijn voor een brede groep jonge cultureel ondernemers:

- Presentatie: deelname aan beurzen en tentoonstellingen, presentatie in winkels en galeries
- Ondernemen: strategie, sales, sponsoring en fondsenwerving
- Communicatie: huisstijl, persbenadering, fotografie, website, presentaties, lezingen, interviews

Claudy Jongstra - kleuren mengen voor ErdGOLD

en visuele cultuur), Antoinette Veneman (verantwoordelijk voor het designlabel Prooff van Jurgen Bey), Thomas Eyck (zelfstandig uitgever en distributeur van Nederlandse ontwerpers) en Pjotr de Jong (oprichter en creatief directeur van Vandejong, creatief directeur van fotogrietijdschrift Foam Magazine en creatief directeur van de fotografiebeurs Unseen)

Aan de cursus hebben 29 ontwerpers deelgenomen. Het fonds heeft specifiek ontwerpers benaderd die in 2013/14 en in 2014/2015 subsidie hebben ontvangen via de deelregeling talentontwikkeling en subsidie naar aanleiding van de open oproep Milaan 2015. Object heeft de deelnemers van het huidige jaar aan de beurs Object uitgenodigd. In september 2015 vindt een tweede serie Cultureel ondernemen plaats. Hiervoor wordt de oproep aan deelnemers breder uitgezet.

Bijeenkomsten

De serie bijeenkomsten vond plaats in Rotterdam, respectievelijk in het Boymans van Beuningen, Het Nieuwe Instituut en centrum Witte de With.

Sprekers waren onder meer Tatjana Quax (hoofd van Studio Aandacht), Sarah Mesritz (ontwerper en oprichter van Current Obsession, een tijdschrift, platform en label over eigentijdse sieraden

**stimuleringsfonds
creatieve industrie**

**architectuur
vormgeving
e-cultuur**

**p.o. box 29066
3001 gb rotterdam**

**groothandelsgebouw
ingang c, 5e etage
weena 723, rotterdam**

**+31 (0)10 436 16 00
info@stimuleringsfonds.nl
www.stimuleringsfonds.nl**